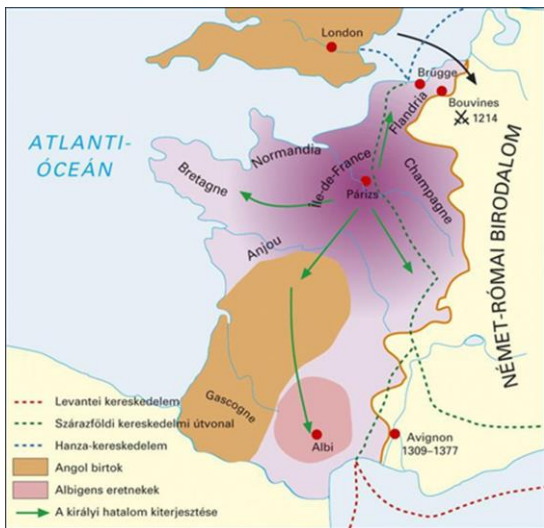

Reformáció, katolikus megújulás

Wycliff tagadta a pápaság vezető szerepét az egyházon belül, tagadta az egyház világi hatalmát és gazdagságát, a királyokat tekintette Krisztus földi helytartóinak, szorgalmazta az anyanyelvű igehirdetést, az egyház szerinte nem közvetíthet Isten és az ember között.

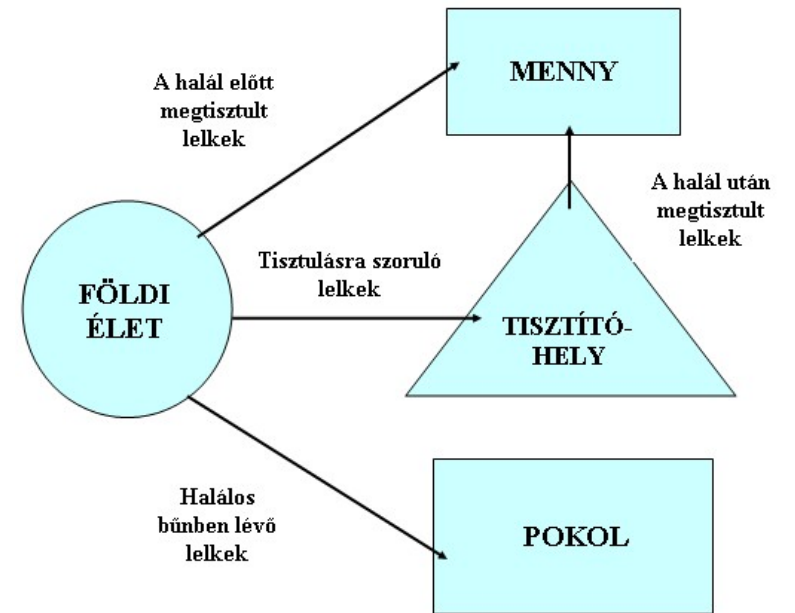
válságjelenségek	megoldási kísérletek	idő
szimónia, laza erkölcsök	clunyi reform	XI. sz.
eretnekmozgalmak albigensek, valdensek, bogumilok	üldözések, keresztes hadjáratok	XII. sz.
eretnekmozgalmak	koldulórendek inkvizíció	XIII. sz.
Wycliff / Husz	egyházzszakadás konstanzi zsinat a pápai hatalom megerősítése	XIV. sz.
reneszánsz életvitel és erkölcsök	inkvizíció	XV. sz.

1415: Husz János elégetése
 huszita tanok:
 visszatérés a Szentíráshoz,
 elítélte az egyház világi befolyását, a pápa különleges hatalmát, gazdagságát, a szerzetesrendeket,
 a klerikusok szerepét csökkenteni,
 a világiakét növelni kívánták,
 anyanyelvi igehirdetés,
 két szín alatti áldozás a világiaknak is.

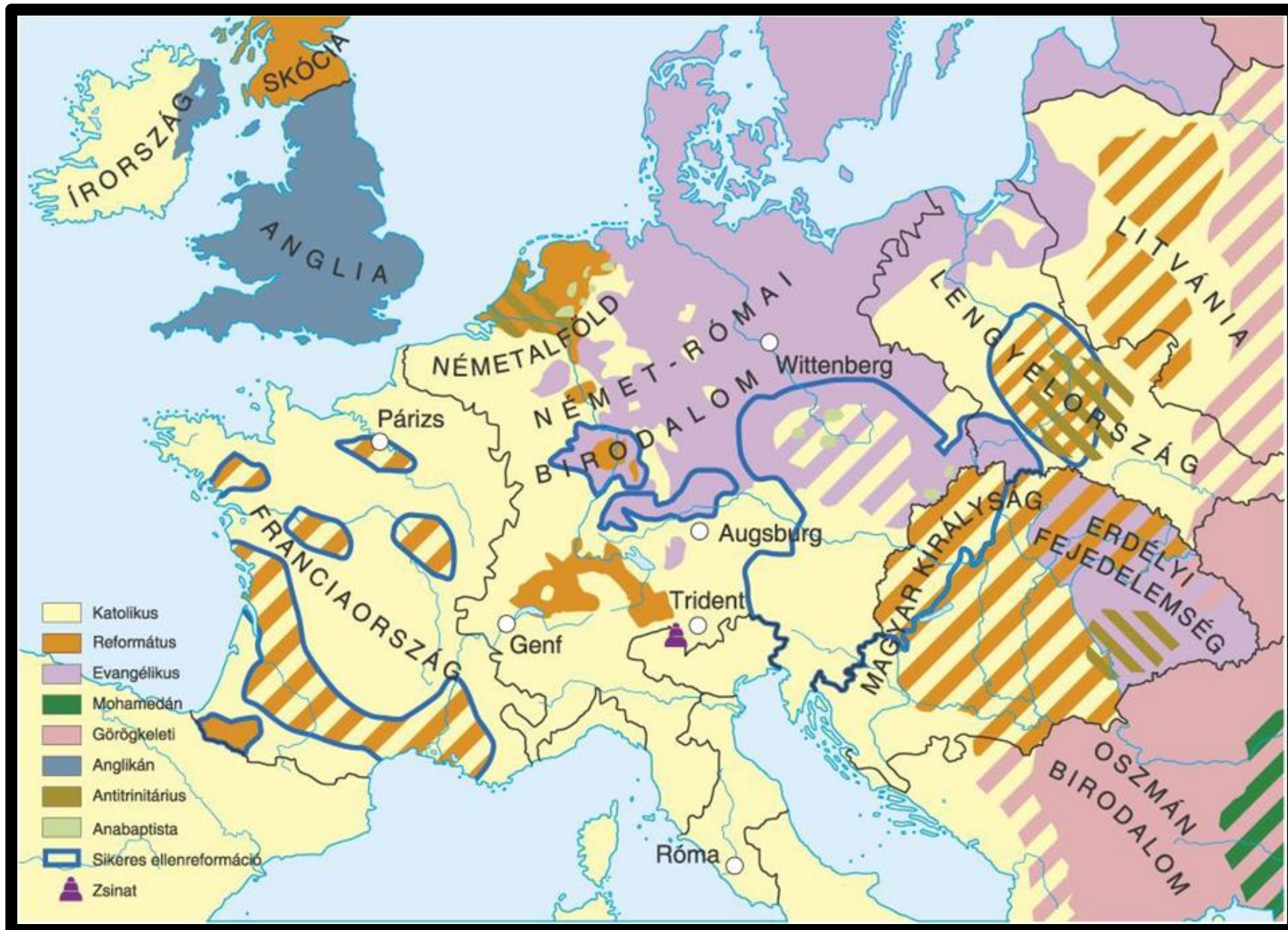
JOHANNES TECELIUS PIRNENSIS

búcsúcédula: a bocsánatos bűnökért járó purgatóriumi vezeklés, szenvedés alóli felmentésként árusították.

A **purgatórium** (vagy *tisztítóűz*, *tisztítóhely*, vö. lat. purificatio = megtisztulás) a [katolikus egyház](#) tanításában azok ideiglenes helye vagy állapota, akik a megszentelő kegyelem állapotában haltak meg, de még tisztulásra van szükségük ahhoz, hogy beléphessenek a mennyi boldogságba

	alapelvek			hittételek	egyházszervezet
Luther Márton (lutheránus) evangélikus	a n y a n y e l v ü i g e h i r d e t é s	a b i b l i a i h a g y o m á n y o k ú j r a é r t e l m e z é s e	a s z e n t e k t i s z t e l e t é n e k t i l a l m a, a s z e r z e t e s é g e l v e t é s e, a z e g y h á z i v a g y o n t a g a d á s a	sola fides sola Scriptura két szentség (keresztség, úrvacsora) a hit által való üdvözülés sola gratia solus Christus	laza szervezet
Kálvin János (kálvinista) református				az úrvacsora csak megemlékezés predesztináció zsarnökölési elmélet	önálló közösségek (presbiterek)
Szervét Mihály (unitárius) antitrinitárius				a Szentháromság tagadása	önálló közösségek
Münzer Tamás anabaptista				felnőttkori keresztelés	önálló közösségek

protestáns: a 'protestálás' (tiltakozás) szóból: a speyeri birodalmi gyűlés után (1529) a lutheránusok megtarthatták vallásukat, de nem terjeszthették azt. A határozat ellen tiltakoztak: erről kapták az *evangélikusok* (később az *anabaptisták, reformátusok, antitrinitáriusok*) a protestáns nevet.

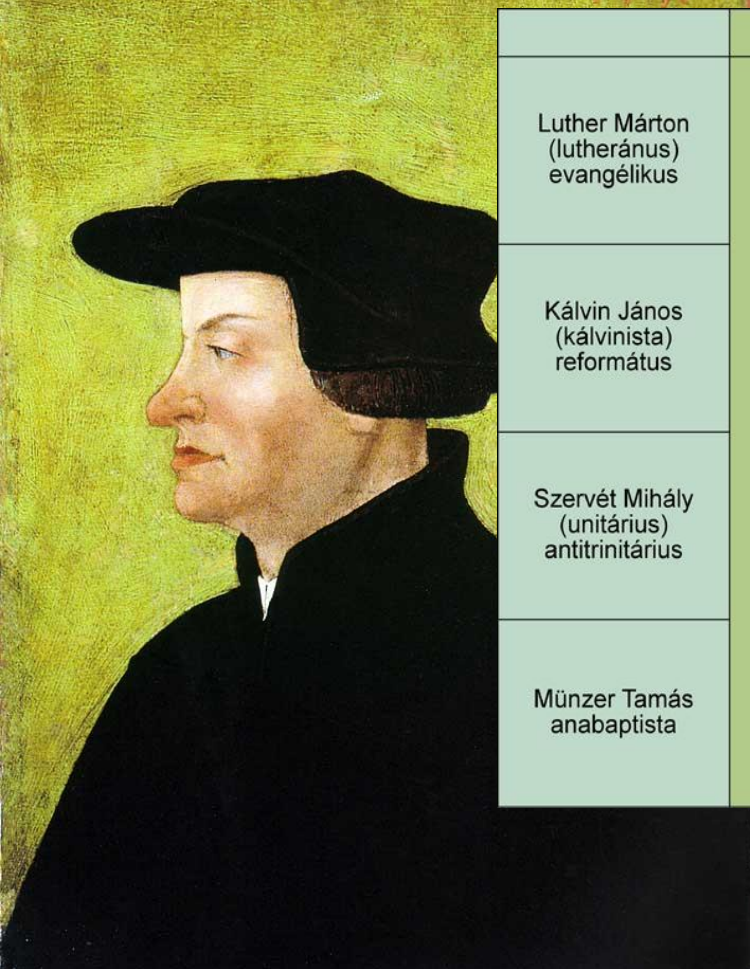

	alapelvek			hittételek	egyházszervezet
Luther Márton (lutheránus) evangélikus	a n y e l v ü i g e h i r d e t é s	a b i b l i a i h a g y o m á n y o k ú j r a é r t e l m e z é s e	a s z e n t e k t i s z e t e l é n e k t i l a l m a, a s z e r z e t e s - s é g e l v e t é s e, a z e g y h á z i v a g y o n t a g a d á s a	két szentség (kereszttség, úrvacsora) a hit által való üdvözülés	laza szervezet
Kálvin János (kálvinista) református				az úrvacsora csak megemlékezés predesztináció zsarnökölési elmélet	önálló közösségek (presbiterek)
Szervét Mihály (unitárius) antitrinitárius				a Szentháromság tagadása	önálló közösségek
Münzer Tamás anabaptista				felnötkori keresztelés	államhatalom megszüntetése, vagyonközösség önálló közösségek őskeresztényi állapot visszaállítása, ahol mindenki egyenlő.

„Man soll sie zerschmeißen, würgen, stechen, heimlich und öffentlich, wer da kann, wie man einen tollen Hund erschlagen muss!” (Luther)

predesztináció: eleve elrendelés. A kálvinisták azon tanítása, mely szerint az Isten már a születéskor elhatározta, hogy az egyes ember sorsa az üdvösség vagy a kárhozat legyen.

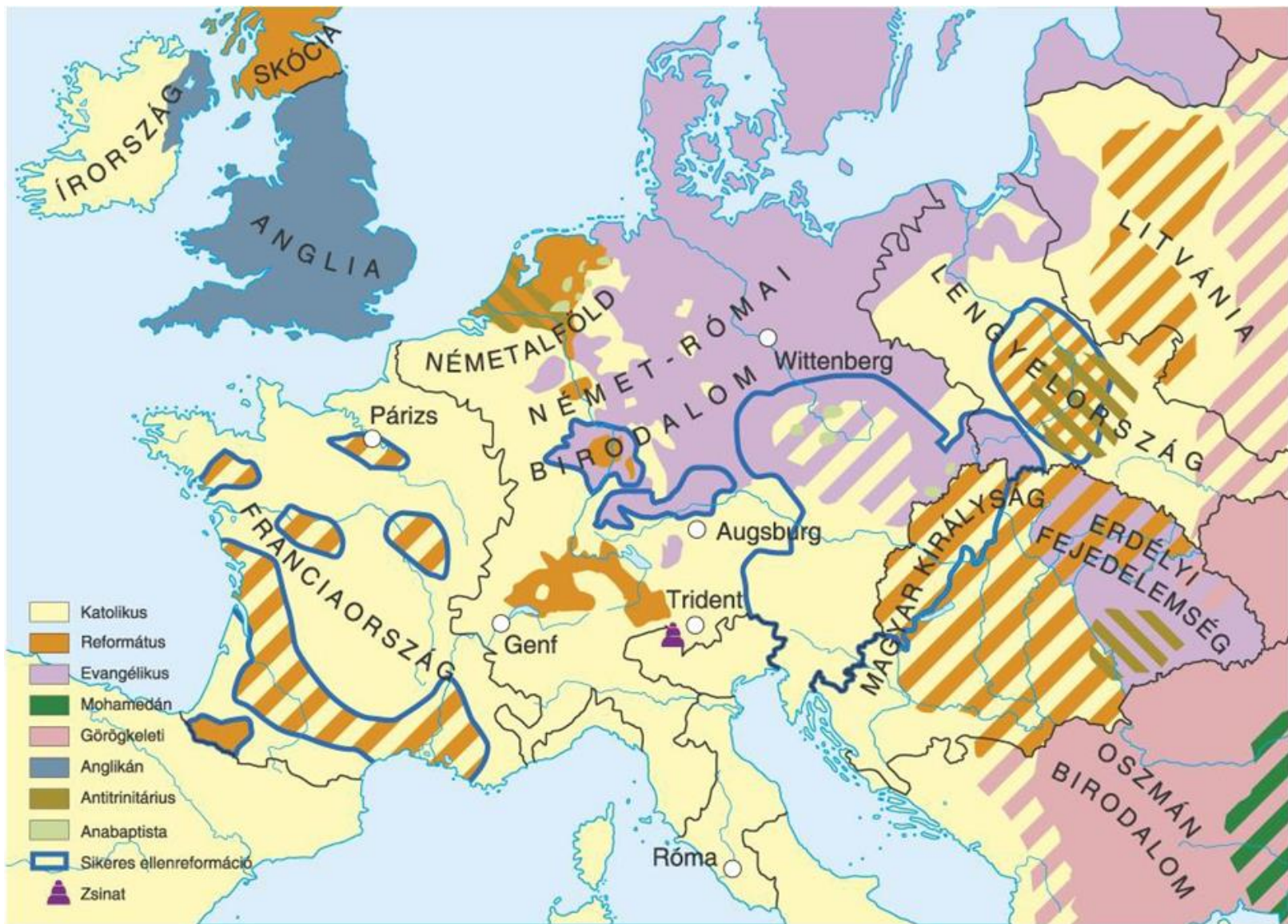
CCV DVI ANNO ETATIS XVII.
Ulrich Zwingli (1484 – 1531. október 11.)

	alapelvek			hittételek	egyházszervezet
Luther Márton (lutheránus) evangélikus	a n y e l v ü i g e h i r d e t é s	a b i b l i a i h a g y o m á n y o k ú j r a é r t e l m e z é s e	a s z e n t e k t i s z t e l e t é n e k t i l a l m a, a s z e r z e t e s s é g e l v e t é s e, a z e g y h á z i v a g y o n t a g a d á s a	két szentség (keresztség, úrvacsora) a hit által való üdvözülés	laza szervezet
Kálvin János (kálvinista) református				az úrvacsora csak megemlékezés predesztináció zsarnökölési elmélet Institúció religionis Christianae	önálló közösségek (presbiterek)
Szervét Mihály (unitárius) antitrinitárius				a Szentháromság tagadása	önálló közösségek
Münzer Tamás anabaptista				felnőttkori keresztelés	önálló közösségek

Kálvin János (1509-1564)

1511-1553

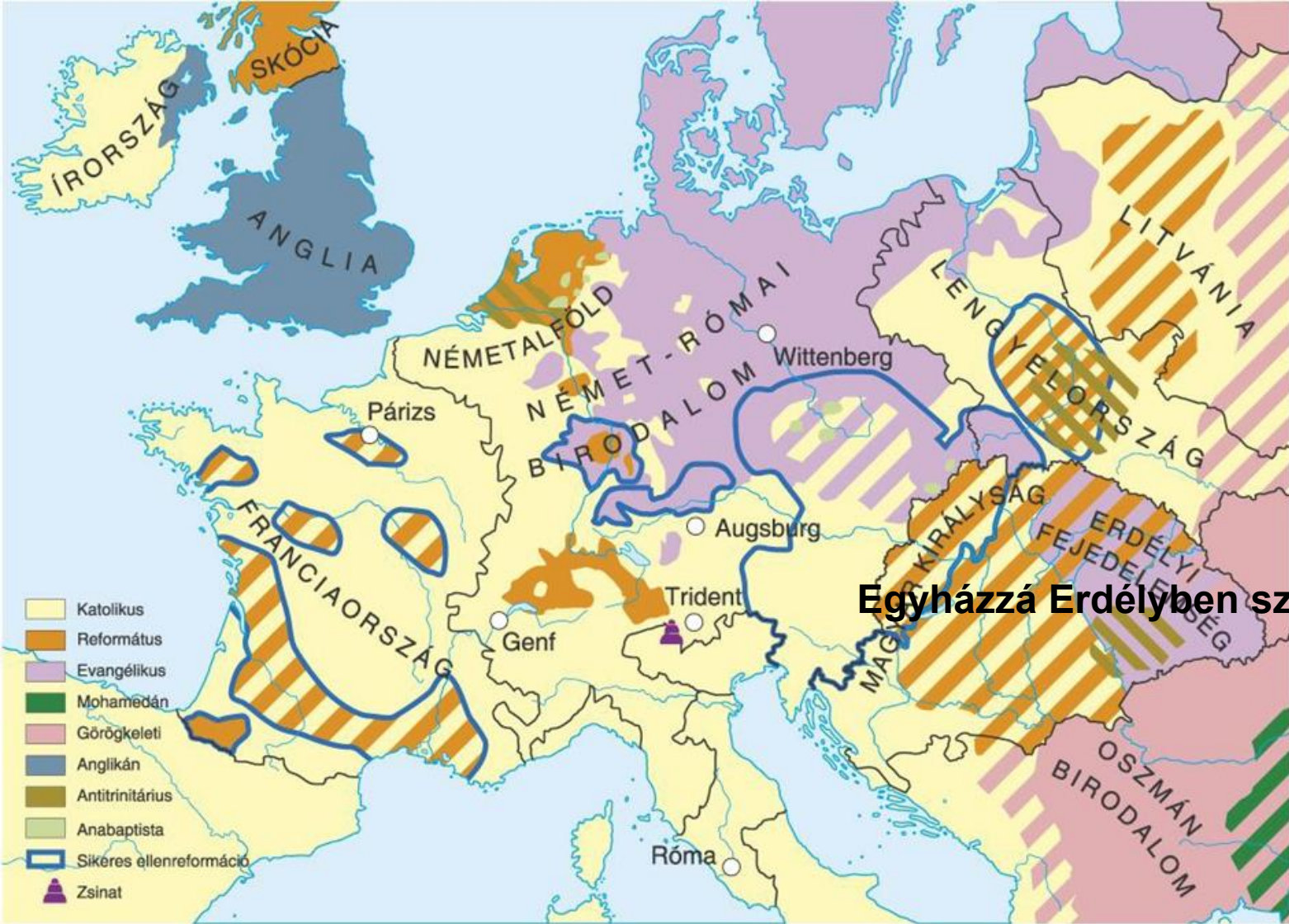

1553. október 27-én Genfben a Champel mezején égő máglyán utolsó szavaival így kiáltott fel Szervét Mihály: „Jézus, az örökkévaló Isten fia, könyörülj rajtam!”. Ezek voltak utolsó szavai!

A kivégzésen jelen volt Kálvin egy másik reformátor barátja, aki e szavakat hallva megjegyezte: ha „**Jézus, az örökkévaló Isten fia**” helyett „**Jézus, Isten örökkévaló fiát**” mondott volna, megmenekülhetett volna.

	alapelvek			hittételek	egyházszervezet
Luther Márton (lutheránus) evangélikus	a n y a n y e l v ü i g e h i r d e t é s	a b i b l i a i h a g y o m á n y o k ú j r a é r t e l m e z é s	a s z e n t e k t i s z t e l e t é n e k t i l a l m a, a s z e r z e t e s s é g e l v e t é s e, a z e g y h á z i v a g y o n t a g a d á s a	két szentség (keresztség, úrvacsora) a hit által való üdvözülés	laza szervezet
Kálvin János (kálvinista) református				az úrvacsora csak megemlékezés predestináció zsarnökölési elmélet	önálló közösségek (presbiterek)
Szervét Mihály (unitárius) antitrinitárius				a Szentháromság tagadása	önálló közösségek
Münzer Tamás anabaptista				felnőttkori keresztelés	önálló közösségek

„**Jézus, az örökkévaló Isten fia**”

Jelentősebb szerepet csak Lengyelországban és Erdélyben játszottak.

Egyházzá Erdélyben szerveződtek.

III. Pál (1534-1549; az utolsó reneszánsz és az első ellenreformációs pápa) lépései: felhasználta világi hatalmát, a pápai diplomáciai hálózatot és vagyont a katolicizmus megmentéséért,
1540: jóváhagyta a Loyolai (Szent) Ignác által alapított jezsuita rend működését (Societas Jesu)

tridenti zsinat: 1545-től 1563-ig tartó, hosszabb megszakításokkal üléselő egyházi tanácskozás; célja a *reformáció* terjedésének megállítása és a *katolikus* egyház belső megújítása volt.

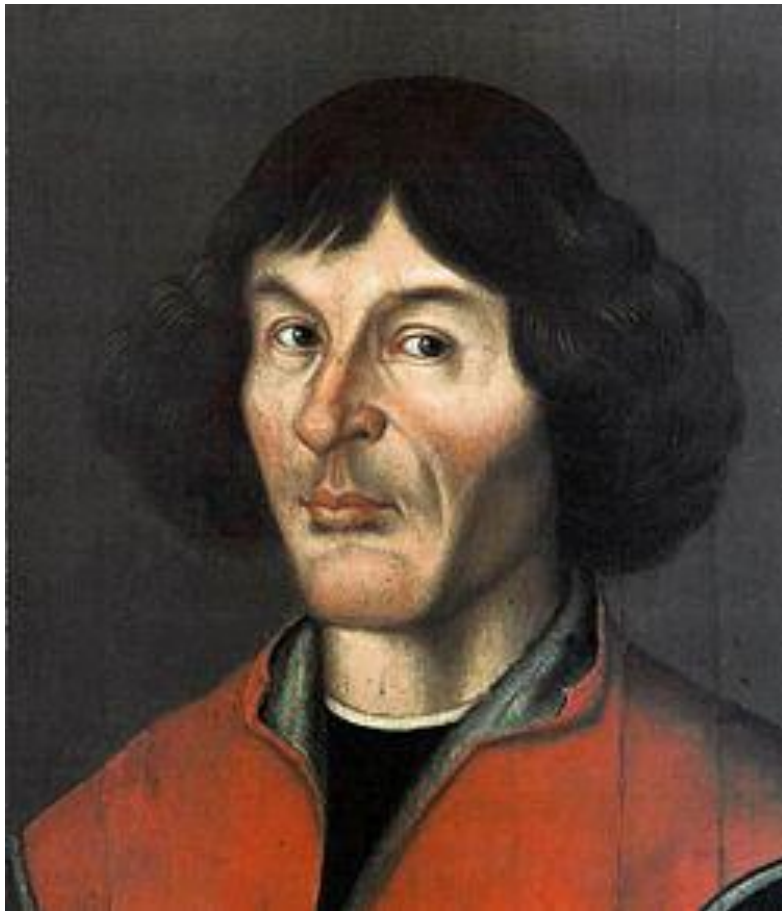
1542: a Pápai Államban újra felállítják az inkvizíciót, új neve: Szent Hivatal
célja: az új tanok terjedésének gátolása, a katolikus területeken működött

jezsuita rend: 'Jézus Társasága', Societas Jesu; Loyolai Szent Ignác spanyol lovag által alapított római *katolikus* szerzetesrend. A pápa 1540-ben engedélyezte működésüket; a rend vezető szerepet játszott az *ellenreformációban*.

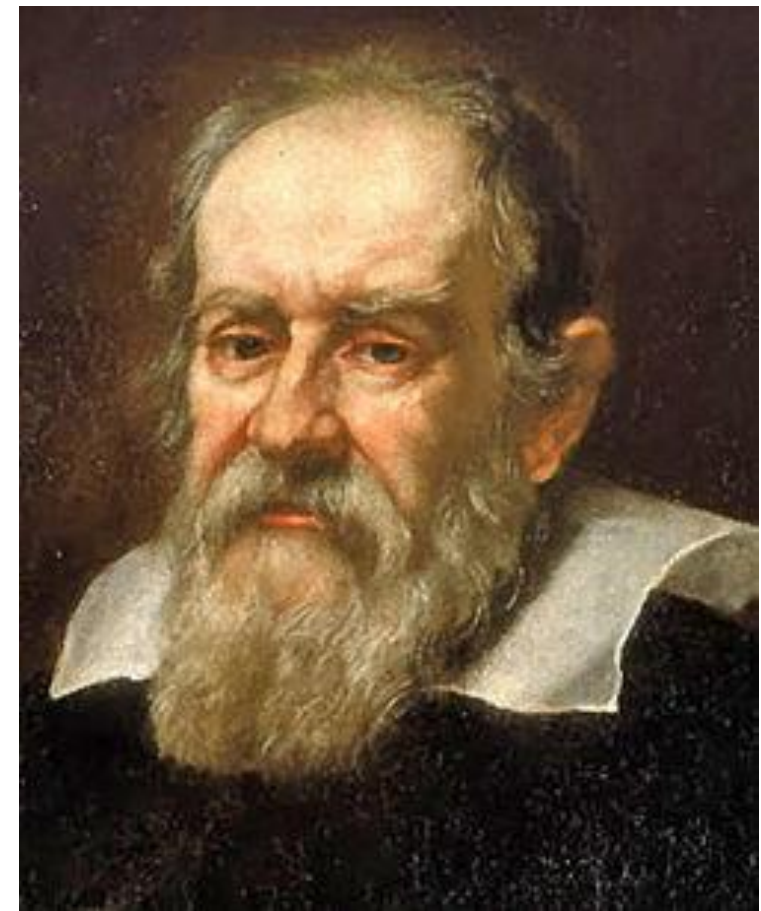

index: teljes nevén 'Index Librorum Prohibitorum', azaz 'Tiltott könyvek jegyzéke'; 1559-től kezdve állította össze a pápaság az egyház hatalmára veszélyes könyvek terjesztésének megakadályozására.

Kopernikusz

Galilei

A tridenti zsinat (1545-1563) alapvető határozatai

A pápa szerepének megerősítése

A püspök köteles egyházmegyéjében tartózkodni

A püspök köteles papjai erkölcsére és feladatellátására ügyelni

Szemináriumok (papnevelő intézetek) felállítása

Eltörölték a búcsúcédulák árusítását

Tiltották a jövedelmek és címek halmozását

Megerősítették a szentségeket, a purgatóriumról szóló dogmát, Szűz Mária és a szentek tiszteletét

Rendelkeztek az Indexről